

Rozvod - Španielsko

Upozorňujeme, že verzia tejto stránky v pôvodnom jazyku [es](#) bola nedávno zmenená. Na preklade zobrazenej jazykovej verzie v súčasnosti pracujeme.

OBSAH

- 1 Aké sú podmienky na dosiahnutie rozvodu?
- 2 Aké sú dôvody na rozvod?
- 3 Aké sú právne dôsledky rozvodu, pokiaľ ide o:
  - 3.1 osobné vzťahy medzi manželmi (napr. priezvisko)
  - 3.2 rozdelenie majetku manželov
  - 3.3 maloleté deti manželov
  - 3.4 vyživovaciu povinnosť voči druhému z manželov?
- 4 Čo znamená v praxi právny pojem „rozluka“?
- 5 Aké sú podmienky rozluky?
- 6 Aké sú právne dôsledky rozluky?
- 7 Čo znamená v praxi pojem „vyhlásenie manželstva za neplatné“ („anulovanie manželstva“)?
- 8 Aké sú podmienky anulovania manželstva?
- 9 Aké sú právne dôsledky anulovania manželstva?
- 10 Existujú alternatívne mimosúdne spôsoby riešenia otázok týkajúcich sa rozvodu bez toho, aby bolo potrebné sa obrátiť na súd?
- 11 Kde treba podať žiadosť (návrh) o rozvod / rozluku / anulovanie manželstva? Aké formálne náležitosti treba dodržať a aké doklady musím pripojiť k žiadosti?
- 12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie nákladov konania?
- 13 Dá sa odvolať proti rozhodnutiu o rozvode manželstva / rozluke / anulovaní manželstva?
- 14 Čo musím urobiť pre to, aby bolo rozhodnutie o rozvode / rozluke / anulovaní manželstva, ktoré vydal súd iného členského štátu, uznané v tomto členskom štáte?
- 15 Na ktorý súd sa mám obrátiť, ak sa chcem odvolať proti uznaniu rozhodnutia o rozvode / rozluke / anulovaní manželstva, ktorý vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?
- 16 Aké rozvodové právo uplatňuje súd v rozvodovom konaní medzi manželmi, ktorí nemajú bydlisko v tomto členskom štáte, alebo ktorí majú inú štátnu príslušnosť?

1 Aké sú podmienky na dosiahnutie rozvodu?

Na základe reformy zavedenej zákonom č. 15/2005, rozvod v Španielsku nie je podmienený požiadavkami súvisiacimi s predchádzajúcou rozlukou alebo zákonnými dôvodmi, keďže o rozvode môže priamo rozhodnúť súdny orgán (rozvod sa vyhlasuje právoplatným rozhodnutím súdu).

Konanie o rozvod manželstva sa môže začať na návrh iba jedného z manželov, obidvoch manželov alebo jedného z manželov a so súhlasom druhého manžela. Na vydanie rozhodnutia o rozvode stačí, aby sa vyhovelo týmto požiadavkám a okolnostiam:

1. Od uzavretia manželstva uplynuli tri mesiace, pokiaľ o rozvod žiadajú obidvaja manželia alebo jeden z manželov so súhlasom druhého manžela.
2. Od uzavretia manželstva uplynuli tri mesiace, pokiaľ o rozvod žiada iba jeden z manželov.
3. Ak existujú dôkazy o ohrození života, fyzickej integrity, slobody, morálnej integrity alebo sexuálnej nedotknuteľnosti jedného z manželov, ktorý je navrhovateľom v konaní o rozvod, alebo detí oboch manželov alebo jedného z nich, podanie návrhu o rozvod manželstva nie je podmienený žiadnou čakacou lehotou, ktorá by musela uplynúť od uzavretia manželstva.

Z toho vyplýva, že na podanie návrhu o rozvod a vydanie rozhodnutia o rozvode postačuje, aby si jeden z manželov neželal naďalej zotrvať v danom manželskom zväzku, pričom odporca nemá právo proti tomu namietat' z vecných dôvodov, ak uplynula uvedená lehota a v poslednom prípade dokonca bez akejkoľvek čakacej lehoty.

Alternatívou rozvodu je pre manželov rozluka, ktorá podlieha rovnakým požiadavkám, aj keď manželský zväzok pretrváva naďalej. Znamená to, že manželia spolu ďalej nežijú, ale manželstvo nie je rozvedené, k čomu môže dôjsť výhradne prostredníctvom rozhodnutia o rozvode.

Ako bolo uvedené v predchádzajúcom texte, konanie o rozvode manželstva (ako aj o rozluke) sa musí začať:

- na návrh jedného z manželov;
- na návrh obidvoch manželov alebo jedného z nich so súhlasom druhého manžela.

V prvom prípade sa k návrhu na rozvod manželstva pripája návrh opatrení, ktorými sa budú spravovať dôsledky rozvodu alebo rozluky a ktoré budú predmetom diskusií v rámci konania. Ak sa manželom nepodarí dosiahnuť dohodu, rozhodne súdny orgán.

V druhom prípade môžu manželia predložiť dohodu o vysporiadaní (*convenio regulador*), v ktorej sa vymedzia oblasti, v ktorých sa dosiahla dohoda, pokiaľ ide o opatrenia v súvislosti s domácnosťou, starostlivosťou o deti a výživným pre ne, rozdelením bezpodielového spoluvlastníctva, ako aj akýmikoľvek vyživovacími povinnosťami medzi manželmi. Konanie prebieha na súde a vo veciach týkajúcich sa nezaopatrených maloletých detí rozhodne sudca. Ak manželia nemajú žiadne nezaopatrované maloleté deti, návrh sa môže spracovať buď na súde, hoci rozhodnutie pripadá na súdneho úradníka (*Letrado de la Administración de Justicia*), alebo u notára vyhotovením verejnej listiny.

Právna úprava rozluky a rozvodu sa v plnom rozsahu uplatňuje na všetky manželstvá medzi osobami rovnakého pohlavia alebo rozdielnych pohlaví, keďže zákonom č. 13/2005 sa uznáva, že muži a ženy majú právo uzavrieť manželstvo a uplatňovať sa budú rovnaké požiadavky a účinky bez ohľadu na to, či sú príslušné osoby rovnakého alebo rozdielneho pohlavia.

2 Aké sú dôvody na rozvod?

Na základe reformy zavedenej zákonom č. 15/2005 na rozvod v Španielsku nie sú potrebné žiadne dôvody, keďže zachovanie manželského zväzku sa považuje za prejav slobodnej vôle manželov.

Jedinou požiadavkou je dodržanie minimálneho obdobia po uzavretí manželstva pred začatím konania o rozvod (s výnimkou určitých prípadov). Požadované časové obdobie je nasledujúce:

1. Ak návrh na rozvod podali obaja manželia alebo len jeden z manželov so súhlasom druhého, od uzavretia manželstva musia uplynúť tri mesiace.
2. Ak návrh na rozvod podal len jeden z manželov, od uzavretia manželstva musia uplynúť tri mesiace.
3. Ak existujú dôkazy o ohrození života, fyzickej integrity, slobody, morálnej integrity alebo sexuálnej nedotknuteľnosti jedného z manželov, ktorý je navrhovateľom v konaní o rozvod, alebo detí oboch manželov alebo jedného z nich, podanie návrhu o rozvod manželstva nie je podmienený žiadnou čakacou lehotou, ktorá by musela uplynúť od uzavretia manželstva.

3 Aké sú právne dôsledky rozvodu, pokiaľ ide o:

3.1 osobné vzťahy medzi manželmi (napr. priezvisko)

Prvým dôsledkom rozvodu je zánik manželského zväzku. Zaniká tým povinnosť spolužitia a poskytovania vzájomnej pomoci, ktoré z tohto zväzku vyplývajú, v dôsledku čoho môžu obidvaja manželia znovu slobodne uzavrieť ďalšie manželstvo.

Podľa španielskeho právneho poriadku žena nemusí pri uzavretí manželstva prijať manželovo priezvisko, ako je to v iných krajinách.

3.2 rozdelenie majetku manželov

Divorce brings about the dissolution of the matrimonial property regime and the liquidation of any joint property that may have accumulated, culminating in the division of the common assets, a process that will be determined by the property regime governing the marriage.

3.3 maloleté deti manželov

Rozhodnutím o rozvode sa nemenia vzťahy medzi rodičmi a spoločnými deťmi. Súd, ktorý rozvádza manželstvo, však musí upraviť právo osobnej starostlivosti o deti, a to buď udelením tohto práva v prospech jedného z manželov a úpravou styku medzi deťmi a druhým manželom, alebo ustanovením spoločného výkonu rodičovských práv a povinností obidvomi manželmi.

Spoločný výkon rodičovských práv a povinností možno zabezpečiť na základe dohody medzi rodičmi (dosiahnutej buď v rámci pôvodného návrhu dohody o vysporiadaní alebo v priebehu konania) schválenej súdom. Ak sa nepodarí dosiahnuť dohodu, o spoločnej starostlivosti môže rozhodnúť súd na návrh jedného z rodičov a so zreteľom na stanovisko prokurátora (*Ministerio Fiscal*), pričom sa zohľadní riadna ochrana záujmov dieťaťa. V niektorých autonómnych spoločenstvách v Španielsku sa uprednostňuje spoločný výkon rodičovských práv a povinností, čo znamená, že tento bude štandardnou úpravou, pokiaľ sa nezistí, že existujú okolnosti, ktoré oprávňujú inú úpravu (týka sa to Aragónska, Baskicka a v určitom rozsahu Katalánska). Taktiež a opäť so zreteľom na najlepšie záujmy maloletých sa môže dohodnúť zverenie dieťaťa do osobnej starostlivosti jedného rodiča a dokonca zmiešané alebo hybridné úpravy (dieťa v osobnej starostlivosti rôznych rodičov alebo niektoré deti v osobnej starostlivosti jedného rodiča a iné deti v spoločnom výkone rodičovských práv a povinností).

Rozvod v zásade nezabavuje rodičov ich povinností voči deťom, takže obaja musia prispievať na ich výživu a vykonávať spoločné práva a povinnosti voči dotknutým deťom.

Toto zvyčajne znamená, že manžel, ktorý sa nestará osobne o deti, musí platiť výživné manželovi, ktorý má deti v osobnej starostlivosti, až kým nedosiahnu ekonomickú samostatnosť alebo sa im ekonomickú samostatnosť nepodarilo dosiahnuť z dôvodov, za ktoré nesú zodpovednosť. Ak sa uzná spoločný výkon rodičovských práv a povinností, obvykle každý rodič uhrádza bežné výdavky detí počas obdobia, v ktorom ich má (oblečenie, strava alebo ubytovanie), kým pre ostatné výdavky sa otvorí spoločný účet, na ktorý každý rodič poukazuje mesačné príspevky. Ak sú však finančné okolnosti týchto dvoch rodičov veľmi rozdielne, nič nebráni jednému rodičovi dať druhému rodičovi určitú sumu peňazí, aby tento mohol uhradiť výdavky detí počas obdobia, keď ich má v osobnej starostlivosti.

3.4 vyživovaciu povinnosť voči druhému z manželov?

Rozvodom sa ruší povinnosť spolužitia a poskytovania vzájomnej pomoci, takže ani jeden z manželov nie je povinný živiť druhého. Ak však rozvod prinesie jednému z manželov finančnú nerovnováhu v porovnaní s postavením druhého manžela a zhoršenie jeho situácie v porovnaní so situáciou v manželstve, potom ten z manželov, ktorý bude rozvodom poškodený, má nárok dostávať od druhého z manželov výživné na vyrovnanie tejto nerovnováhy.

Na niektorých územiach sa v tomto smere uplatňujú osobitné úpravy.

4 Čo znamená v praxi právny pojem „rozluka“?

Rozluka znamená ukončenie spoločného života manželov, čiže ukončenie povinnosti spolužitia, pričom manželský zväzok sa zachováva a nedochádza k zmene dohôd o výživnom, ktoré boli prijaté ako opodstatnené na vyrovnanie nerovnováh. Zaniká taktiež možnosť použiť majetok druhého manžela na úhradu nákladov súvisiacich s manželstvom. Podobne sa rozlukou (aj skutočným odlúčením) ukončuje predpoklad otcovstva, podľa ktorého sa predpokladá, že deti narodené do 300 dní po rozluke, sú manželove deti.

5 Aké sú podmienky rozluky?

Podobne ako v prípade rozvodu, ani na rozluku sa v Španielsku v súlade s reformou zavedenou zákonom č. 15/2005 nevyžadujú dôvody, pretože udržanie manželstva sa pokladá za vyjadrenie slobodnej vôle manželov.

Jedinou požiadavkou je dodržanie minimálneho času, ktorý má uplynúť od uzavretia manželstva do podania návrhu na rozluku (s výnimkou určitých prípadov). Požadované časové obdobie je nasledujúce:

1. Ak návrh na rozluku podali obaja manželia alebo jeden manžel so súhlasom druhého, od uzavretia manželstva musia uplynúť tri mesiace.
2. Ak návrh na rozluku podal len jeden z manželov, od uzavretia manželstva musia uplynúť tri mesiace.
3. Ak existujú dôkazy o ohrození života, fyzickej integrity, slobody, morálnej integrity alebo sexuálnej nedotknuteľnosti jedného z manželov, ktorý podal návrh na rozluku, alebo detí oboch manželov alebo jedného z nich, rozluka nie je podmienená žiadnou čakacou lehotou, ktorá by musela uplynúť od uzavretia manželstva.

6 Aké sú právne dôsledky rozluky?

Právne dôsledky rozluky sú také isté ako právne dôsledky rozvodu s jediným rozdielom v tom, že nedochádza k zániku manželského zväzku. Preto je možné dosiahnuť zmierenie s úplným obnovením manželstva, pričom nie je potrebné, aby manželia opäť uzatvorili manželstvo. Obnovenie manželského spoluzitia sa musí oznámiť súdu, aby tak nadobudlo právnu účinnosť. Ak manželia uzatvorili manželstvo v režime bezpodielového spoluvlastníctva (napr. *sociedad de gananciales*, keď sa jedna polovica zárobku každého z manželov považuje za vlastníctvo druhého z manželov), pri rozluke tento zároveň zanikne a nahradí sa režimom rozdelenia majetku.

7 Čo znamená v praxi pojem „vyhlásenie manželstva za neplatné“ („anulovanie manželstva“)?

Vyhlásenie manželstva za neplatné (uplatňujúce sa na manželstvá medzi osobami rovnakého pohlavia alebo rozdielnych pohlaví) znamená súdne vyhlásenie o tom, že uzavreté manželstvo trpelo takými nedostatkami, ktoré ho od samého začiatku robia nefunkčným. Účinkom takéhoto vyhlásenia je, že manželstvo nikdy neexistovalo, a preto ani nikdy nemalo právne následky. Z tohto dôvodu manželia opäť nadobúdajú slobodný stav.

To má za následok zánik a zrušenie majetkového režimu manželov a ukončenie povinnosti spoluzitia a vzájomnej pomoci.

Na rozdiel od prípadov rozluky alebo rozvodu neexistencia manželstva bráni tomu, aby sa mohla vyplácať kompenzácia, keďže táto si vyžaduje, aby existovalo platné manželstvo. Túto situáciu zmierňuje možnosť priznať odškodné manželovi, ktorý konal v dobrej viere, zatiaľ čo druhý z manželov konal pri uzatváraní manželstva so zlým úmyslom.

Čo sa týka detí, voči nim sa zachovávajú právne následky vzniknuté v čase pred vydaním rozhodnutia, ktorým sa vyhlasuje manželstvo za neplatné, a preto sú také isté ako právne následky rozluky alebo rozvodu.

Okrem vyhlásenia civilného súdu o anulovaní manželstva sa v Španielsku uznávajú aj občianskoprávne účinky rozhodnutí cirkevného súdu o anulovaní cirkevného sobáša alebo pápežské rozhodnutia týkajúce sa krátkeho, nenaplneného manželstva, ktoré si vyžadujú overovacie konanie (podobné konaniu o vyhlásenie vykonateľnosti), a toto riešia súdy prvého stupňa (*Juzgados de Primera Instancia*) (súdy špecializujúce sa na rodinné záležitosti, keď existujú). Základ takéhoto uznania je Dohoda medzi Španielskym štátom a Svätou stolicou o právnych otázkach podpísaná 3. januára 1979.

8 Aké sú podmienky anulovania manželstva?

Dôvody k vyhláseniu manželstva za neplatné nastanú vtedy, keď:

1. jeden z manželov nesúhlasil s uzatvorením manželstva;
2. sa manželstvo uzavrelo, aj napriek existencii jednej z týchto prekážok uzavretia manželstva:
  1. jeden zo vstupujúcich do manželstva bol nezaopatrený maloletý, okrem osôb starších ako 14 rokov, ktorým sa poskytlo povolenie súdu (prekážka veku),
  2. jeden z manželov bol v čase uzatvárania manželstva už v manželskom zväzku (bigamia),
  3. vstupujúci do manželstva sú si navzájom predkom alebo potomkom, alebo jeden z nich je osvojeným dieťaťom druhého (pokrvné príbuzenstvo),
  4. vstupujúci do manželstva sú si pokrvnými príbuznými do tretieho stupňa – strýko/teta so synovcom/neterou – okrem prípadu, keď sa poskytlo povolenie súdu (pokrvné príbuzenstvo).
3. jeden z manželov bol odsúdený ako páchateľ alebo spolupáchateľ za vraždu predchádzajúceho manžela jednej zo strán okrem prípadu, ak bol omilostený ministerstvom spravodlivosti;

4. bolo manželstvo uzavreté bez účasti sudcu, starostu alebo predstaviteľa, pred ktorým sa má manželstvo uzatvárať, alebo bez účasti svedkov; platnosť manželstva sa však zachová napriek tomu, že osoba vykonávajúca obrad manželstva nebola príslušná alebo nemala zákonné poverenie, ak aspoň jeden z manželov konal v dobrej viere a príslušný úradný predstaviteľ vykonával svoje funkcie verejne;

5. jeden z manželov sa pri uzavretí manželstva zmýlil v totožnosti druhého manžela alebo v tých jeho osobných vlastnostiach, ktoré boli rozhodujúce na vyslovenie jeho súhlasu s uzavretím manželstva;

6. jeden z manželov uzavrel manželstvo pod nátlakom alebo z veľkého strachu.

9 Aké sú právne dôsledky anulovania manželstva?

Vyhlásenie manželstva za neplatné znamená jeho neplatnosť od jeho uzatvorenia. Z tohto vyplýva, že manželia opäť nadobúdajú slobodný stav.

Voči deťom a voči manželovi alebo manželom, ktorí konali v dobrej viere, sa však zachováva platnosť právnych následkov, ktoré už vznikli za trvania manželstva, ktoré bolo vyhlásené za neplatné, od jeho uzavretia po vyhlásenie jeho neplatnosti.

Ten z manželov, ktorý nekonal v dobrej viere, sa pri vysporiadaní majetkových vzťahov nepodieľa na zisku manžela, ktorý konal v dobrej viere.

Na druhej strane, ak existovalo spolužitie, ten z manželov, ktorý konal v dobrej viere, môže získať náhradu škody s cieľom odstrániť finančné rozdiely, ktoré mohli vzniknúť z dôvodu vyhlásenia manželstva za neplatné.

10 Existujú alternatívne mimosúdne spôsoby riešenia otázok týkajúcich sa rozvodu bez toho, aby bolo potrebné sa obrátiť na súd?

V Španielsku sa mediácia v manželských veciach rieši na štátnej úrovni prostredníctvom zákona o mediácii v občianskych a obchodných veciach – zákon č. 5/2012 zo 6. júla 2012 týkajúci sa určitých aspektov mediácie v občianskych a obchodných veciach, ktorým sa transponovala smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/52/ES z 21. mája 2008 do španielskych právnych predpisov. Medzi základné zásady, ktorými sa riadi mediácia, patrí zásada dobrovoľnosti, slobodného výberu, nestrannosti, neutrality a dôvernosti. Okrem týchto zásad existujú právne predpisy alebo usmernenia, ktorými sa riadia úkony účastníkov mediácie, ako napríklad dobrá viera a vzájomný rešpekt, ako aj ich povinnosť spolupracovať a poskytnúť podporu mediátorovi.

Uvedeným zákonom č. 5/2012 sa riadi „mediácia pri cezhraničných právnych sporoch“, t. j. pri tých právnych sporoch, v rámci ktorých aspoň jeden z účastníkov konania má domicil alebo obvyklý pobyt v inom štáte ako druhý dotknutý účastník konania a v ktorých sa rozhodnú alebo sú povinní využiť mediáciu v súlade s platnými právnymi predpismi. Vztahuje sa to aj na spory, ktorým sa predchádza alebo ktoré sa vyriešia prostredníctvom dohody o mediácii, bez ohľadu na miesto uzatvorenia dohody, v rámci ktorých sa po zmene bydliska ktoréhokoľvek z účastníkov konania má vykonať dohoda alebo niektoré jej právne dôsledky na území iného štátu. V rámci cezhraničných sporov medzi účastníkmi konania, ktorí majú bydlisko v rôznych členských štátoch Európskej únie, sa domicil určuje v súlade s článkom 59 a článkom 60 nariadenia (ES) č. 44/2001 (Brusel I).

V španielskom práve sa mediácia v manželských vzťahoch považuje za alternatívny spôsob striktného súdneho riešenia rodinných sporov.

Vo viacerých autonómnych oblastiach sa prostredníctvom ich príslušných autonómnych parlamentov prijali zákony o mediácii v manželských veciach, vo všeobecnosti – s uvedenou výnimkou – ako ustanovenia podporované verejnými orgánmi sociálnej starostlivosti: Andalúzia – zákon č. 1/2009 z 27. februára 2009 o mediácii v manželských veciach v Andalúzii; Aragónsko – zákon č. 9/2011 z 24. marca 2011 o mediácii v manželských veciach v Aragónsku; Astúria – zákon č. 3/2007 z 23. marca 2007 o mediácii v manželských veciach; Kanárske ostrovy – zákon č. 15/2003 z 8. apríla 2003 o mediácii v manželských veciach; Kantábria – zákon č. 1/2011 z 28. marca 2011 o mediácii v autonómnej oblasti Kantábria; Kastília-La Mancha – zákon č. 4/2005 z 24. mája 2005 o špecializovanej sociálnej službe v oblasti mediácie v manželských veciach; Kastília-León – zákon č. 1/2006 zo 6. apríla 2006 o mediácii v manželských veciach v oblasti Kastília-León; Katalánsko (nadobúda osobitný význam v tejto autonómnej oblasti, keďže má vlastnú zákonodarnú právomoc v tejto oblasti, pričom sa stanovuje v článku 233 ods. 6 občianskeho zákonníka Katalánska, že súdny orgán môže odporučiť manželom, aby sa zúčastnili informačného stretnutia týkajúceho sa mediácie, ak sa domnieva, že okolnosti prípadu nasvedčujú tomu, že je ešte možné dosiahnuť dohodu); Valencia – zákon č. 7/2001 z 26. novembra 2001, ktorým sa riadi mediácia v manželských veciach vo Valencii; Galícia – zákon č. 4/2001 z 31. mája 2001 o mediácii v manželských veciach; Baleárske ostrovy – zákon č. 14/2010 z 9. decembra 2010 o mediácii v manželských veciach na Baleárskych ostrovoch; Madrid – zákon č. 1/2007 z 21. februára 2007 o mediácii v manželských vzťahoch v Madride a Baskicko – zákon č. 1/2008 z 8. februára 2008 o mediácii v manželských veciach.

Na štátnej úrovni sa zákonom č. 15/2005 z 8. júla 2005, ktorým sa mení Občiansky zákonník a Občiansky súdny poriadok v súvislosti s rozlukou a rozvodom, zavádza nové pravidlo 7 v článku 770 daného zákona. Týmto predpisom sa riadi konanie o rozluke a rozvode (okrem prípadov založených na „vzájomnom súhlase“), ako aj na vyhlásenie manželstva za neplatné, v rámci ktorých môžu účastníci konania na základe vzájomného súhlasu požiadať o prerušenie konania v súlade so všeobecnými podmienkami občianskoprávneho konania, ktoré sú stanovené v článku 19 ods. 4 občianskeho súdneho poriadku, a požiadať o mediáciu.

Pokiaľ ide o cezhraničné konania v manželských veciach, v článku 55 nariadenia (ES) č. 2201/2003 (Brusel II a) sa stanovuje, že ústredné orgány na žiadosť ústredného orgánu iného členského štátu alebo nositeľa rodičovských práv a povinností spolupracujú v jednotlivých prípadoch na dosiahnutí cieľov tohto nariadenia. Na tento účel musia prijať všetky potrebné opatrenia, aby, okrem iného, uľahčili dosiahnutie dohody medzi nositeľmi rodičovských práv a povinností prostredníctvom mediácie alebo iným spôsobom.

V občianskoprávnych konaniach v oblasti rodinného práva, ktoré patria do príslušnosti súdov zaoberajúcich sa násilím páchaným na ženách (*Juzgados de Violencia sobre la Mujer*), je mediácia zakázaná.

11 Kde treba podať žiadosť (návrh) o rozvod / rozluku / anulovanie manželstva? Aké formálne náležitosti treba dodržať a aké doklady musím priložiť k žiadosti?

a) Kde sa podáva návrh

Po zavedení medzinárodnej jurisdikcie španielskych súdov na prejednanie vecí [ustanovenej v nariadení (ES) č. 2101/2003 – anulovanie manželstva, rozluka, rozvod a rodičovské práva a povinnosti; v nariadení (ES) č. 4/2009 – vyživovacie povinnosti; od 29. januára 2019 v nariadení (EÚ) 2016/1103 o majetkových režimoch manželov a v článku 22c zákona o súdnictve (*Ley Orgánica del Poder Judicial* – LOPJ) – v prípade záležitostí, ktoré nie sú uvedené v nariadeniach alebo keď odkazujú na vnútroštátne právo] sa v rámci španielskeho územia návrh na rozvod, rozluku alebo vyhlásenie manželstva za neplatné (okrem návrhov, ktoré spracúvajú notári v prípadoch rozluky alebo rozvodu na základe vzájomnej dohody, keď manželia nemajú maloleté deti) musí podať na súd prvého stupňa. V niektorých súdnych obvodoch sa nachádzajú sudy prvého stupňa, ktoré sa špecializujú na rodinné právo. Konkrétne je to súd prvého stupňa:

- v mieste bydliska manželov,
- Ak manželia bývajú v rôznych súdnych obvodoch, podľa výberu navrhovateľa to bude súd:
  - v mieste posledného bydliska manželov,
  - alebo v mieste pobytu odporcu,
  - alebo ak odporca nemá trvalé bydlisko, ani miesto pobytu, návrh proti nemu môže byť podaný v tom mieste, kde sa práve nachádza, alebo v mieste jeho posledného pobytu, a to podľa výberu navrhovateľa.
- Ak všetky tieto kritériá chýbajú, návrh treba podať sudcovi prvého stupňa (*Juez de Primera Instancia*) v mieste domicilu navrhovateľa.
- Ak návrh na rozvod alebo o rozluku podávajú so vzájomným súhlasom obaja manželia, môžu tak urobiť u sudcu:
  - v mieste posledného spoločného bydliska
  - alebo u sudcu v mieste domicilu hociktorého z navrhovateľov.
- O prijatie predbežných provizórnych opatrení sa môže požiadať u sudcu prvého stupňa v mieste domicilu navrhovateľa.

Viac informácií o španielskych súdoch pozri na <http://www.mjusticia.gob.es/cs/Satellite/Portal/es/administracion-justicia/organizacion-justicia/organizacion-juzgados>.

V prípade vecí, ktoré spracúva notár (alternatíva konania na súdoch, keď manželia nemajú nezaopatrené maloleté deti – aj keď v takýchto prípadoch nerozhoduje sudca, ale skôr súdny úradník), musí príslušnú verejnú listinu vyhotoviť notár v mieste posledného spoločného bydliska manželov alebo v mieste domicilu alebo obvyklého pobytu hociktorého z navrhovateľov.

b) Formality a doklady

Keď je ako možnosť zvolený súd, návrh na vyhlásenie manželstva za neplatné, rozluku alebo rozvod treba podať formou písomnej žaloby s podpismi právnych zástupcov navrhovateľa (*letrado a procurador*). Služby týchto odborníkov sa môžu využívať spoločne v tom prípade, keď manželia podávajú návrh na rozluku alebo rozvod na základe vzájomného súhlasu.

K návrhu na rozluku, vyhlásenie manželstva za neplatné alebo rozvod manželstva je nutné priložiť:

- sobášny list a prípadne rodný list detí; nestačí predložiť iba matričnú knihu (*Libro de Familia*),
- doklady, ktorými manžel alebo manželka preukazujú svoj nárok,
- doklady, ktoré umožnia zhodnotiť ekonomickú situáciu manželov a prípadne detí, ako sú daňové priznania, výplatné pásky, bankové výpisy, listy vlastníctva alebo výpisy z katastra, pre prípad, že účastníci konania žiadajú o opatrenia v súvislosti s majetkom,
- návrh dohody o vysporiadaní, ak sa podáva návrh na rozluku alebo o rozvod na základe vzájomného súhlasu.

Ak je ako možnosť zvolený notár (rozluka alebo rozvod na základe vzájomnej dohody, keď manželka nemá nezaopatrené maloleté deti), uvedené doklady sú potrebné na vyhotovenie listiny a hoci je prítomný notár, manželov musí pri vyhotovení verejnej listiny sprevádzať právnik.

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie nákladov konania?

Španielsko uznáva nárok na bezplatnú právnu pomoc španielskym občanom, príslušníkom iných členských štátov Európskej únie a cudzincom v Španielsku, ak preukážu, že nemajú dostatok prostriedkov na účasť v konaní.

Nárok na právnu pomoc majú tie osoby, ktoré nemajú dostatočné prostriedky a ktorých finančné zdroje a príjmy v ročnom prepočte na všetky položky a na počet členov v domácnosti neprevyšujú tieto limity:

- a) dvojnásobok verejného indexu príjmov (IPREM) platného v čase podania žiadosti v prípade osôb, ktoré nie sú súčasťou žiadnej domácnosti,
- b) dvaaplnásobok verejného indexu príjmov platného v čase podania žiadosti v prípade osôb, ktoré sú súčasťou akejkoľvek domácnosti s menej ako štyrmi členmi,
- c) trojnásobok tohto indexu v prípade domácností s minimálne štyrmi členmi.

Výpočet IPREM

Žiadosť treba podať na advokátsku komoru (*Colegio de Abogados*) v mieste, kde sa nachádza súd alebo tribunál, kde bude prebiehať hlavné pojednávanie, alebo na súd v mieste domicilu žiadateľa, pričom v poslednom uvedenom prípade justičný orgán predloží žiadosť na územne príslušnú advokátsku komoru.

Advokátske komory sú určené na to, aby vystupovali ako orgán prijímajúci žiadosti v rámci cezhraničných súdnych sporov. V takýchto sporoch je orgánom podávajúcim žiadosť advokátska komora, ktorá je príslušná obvyklému miestu pobytu alebo domicilu žiadateľa.

Európsky občan, ktorého štát je súčasťou Európskej dohody o zasielaní žiadostí o právnu pomoc, bude môcť podať žiadosť na ústredný orgán určený v jeho štáte na vykonávanie uvedenej dohody.

Žiadosť musí byť podaná pred začiatkom súdneho konania alebo, ak je účastník konania podávajúcim žiadosť o právnu pomoc odporca, pred vznesením námietky voči návrhu. Navrhovateľ aj odporca však môžu následne požiadať o právnu pomoc, ak dokážu, že ich finančná situácia sa zmenila.

Ak manželka nemá dostatočný spoločný majetok a jeden z manželov nemôže získať právnu pomoc, pretože finančná situácia druhého manžela mu v tom bráni, môže ho prinútiť, aby mu celkovo alebo čiastočne uhradil súdne trovy tak, že ho požiada o „litis expensas“ (výdavky spojené s konaním v súlade s osobitnými opatreniami na účely konania o rozvod).

13 Dá sa odvolať proti rozhodnutiu o rozvode manželstva / rozluke / anulovaní manželstva?

Proti rozsudkom, ktoré sú v Španielsku vydané v rámci konania o rozvod, rozluku a vyhlásenie manželstva za neplatné, sa môže podať odvolanie. Odvolanie sa podáva v lehote dvadsiatich dní na súd prvého stupňa, ktorý vyniesol rozhodnutie, ktoré je predmetom odvolania. Na tomto súde sa napíše formálne odvolanie, ale kompetentným na jeho riešenie je príslušný provinčný súd (*Audiencia Provincial*). V niektorých prípadoch sa po vydaní rozhodnutia o odvolaní môže podať kasačné odvolanie a prípadne mimoriadne odvolanie voči porušeniu procesných pravidiel pred občianskou komorou Najvyššieho súdu (*Tribunal Supremo*).

Rozsudky, ktoré sú v Španielsku vydané v rámci konania o vyhlásenie manželstva za neplatné, rozluku a rozvod manželstva, nie sú predbežne vykonateľné, ak sa proti nim podalo odvolanie (okrem rozsudkov, ktorými sa upravujú povinnosti a majetkové vzťahy týkajúce sa hlavného predmetu konania); samotným odvolaním sa však nepozastavujú účinky opatrení nariadených rozsudkom,

ktoré sú priamo vykonateľné aj napriek tomu, že sa proti rozsudku podalo odvolanie. Okrem toho, ak sa odvolanie vzťahuje výhradne na opatrenia uvedené v rozhodnutí, rozsudok o vyhlásení manželstva za neplatné, rozluke alebo rozvode sa vyhlási za konečný aj napriek podaniu odvolania.

V rámci konania o rozluke a rozvod, o ktorý požiadali na základe vzájomného súhlasu obaja manželia, sa proti rozsudku alebo rozhodnutiu súdu o rozluke alebo rozvode, ktorým sa schvaľuje návrh dohody o vysporiadaní v jej celosti tak, ako bol predložený sudcovi na schválenie, nemôže podať odvolanie, s výnimkou prokuratúry, ktorá, ak zasiahne, môže sa odvolať v záujme maloletých alebo právne nespôsobilých detí. V týchto konaniach so vzájomným súhlasom manželov sa proti súdnemu rozhodnutiu o zamietnutí rozvodu a rozluke alebo o zamietnutí určitých alebo všetkých opatrení navrhovaných manželmi, môže podať odvolanie. V týchto prípadoch sa odvolaním proti rozhodnutiu vo veci opatrení neruší ich účinnosť, ani záväzná povaha rozsudku vo vzťahu k rozluke alebo rozvodu.

Pokiaľ ide o predbežné a dočasné opatrenia, ktoré môže sudca prijať pred konaním o rozluke, vyhlásení manželstva za neplatné alebo rozvode manželstva alebo v jeho priebehu, proti rozhodnutiam o prijatí takýchto opatrení nie je možné podať odvolanie, aj keď vynesené výroky nepredstavujú konečný rozsudok a nie sú v tomto štádiu záväzné. Revízia rozhodnutí o predbežných opatreniach sa nerobí cestou odvolania, ale prostredníctvom rozsudku, ktorý ukončí konanie o rozluke, vyhlásení manželstva za neplatné alebo rozvode manželstva.

14 Čo musím urobiť pre to, aby bolo rozhodnutie o rozvode / rozluke / anulovaní manželstva, ktoré vydal súd iného členského štátu, uznané v tomto členskom štáte?

V tejto otázke sa prednostne používa nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci, uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností (Brusel II a) platné pre všetky členské štáty s výnimkou Dánska. V tomto smere sa v Dánsku prednostne uplatňuje Haagsky dohovor z 19. októbra 1996 o súdnej právomoci, platných právnych predpisoch, uznávaní, výkone a spolupráci v súvislosti s rodičovskými právami a povinnosťami a opatreniami na ochranu dieťaťa.

Ak je cieľom iba aktualizovanie údajov v matrike jedného členského štátu na základe súdnych rozhodnutí vo veci rozvodu, rozluke alebo vyhlásenia manželstva za neplatné, ktoré boli vydané v inom členskom štáte a ktoré podľa právnych predpisov iného členského štátu už nepripúšťajú odvolanie, stačí predložiť na matrike v danom štáte príslušnú žiadosť a spolu s ňou:

- kópiu rozhodnutia, ktorá bude obsahovať potrebné náležitosti na určenie jej hodnovernosti podľa právnych predpisov štátu, v ktorom bolo vydané,
- osvedčenie zodpovedajúce normalizovanému vzoru podľa nariadenia, ktoré vydal príslušný vnútroštátny súd alebo úrad členského štátu, v ktorom bolo rozhodnutie vydané,
- doklad, ktorý osvedčí správnosť doručenia dokumentov odporcovi alebo preukáže, že odporca prijal rozhodnutie, ak ide o rozhodnutie vydané v jeho neprítomnosti.

Ak je cieľom získať v Španielsku uznanie rozhodnutia o rozvode, vyhlásení manželstva za neplatné alebo rozluke manželstva, ktoré bolo vydané v jednom z členských štátov, s výnimkou Dánska, je nutné podať návrh na uznanie, pričom nie je potrebné, aby rozhodnutie, ktoré sa má uznať, bolo právoplatné v tom členskom štáte, v ktorom bolo vydané. Návrh sa podá sudcovi prvého stupňa v mieste bydliska osoby, proti ktorej sa podáva návrh na uznanie alebo vyhlásenie neuznania. Ak odporca nemá pobyt v Španielsku, môže sa proti nemu podať návrh v mieste, kde sa práve nachádza v Španielsku, alebo v mieste jeho posledného pobytu v Španielsku a ak tieto údaje chýbajú, v mieste domicilu navrhovateľa.

Návrh treba podať písomne prostredníctvom advokáta a prokurátora a priložiť tie isté doklady ako v predchádzajúcom prípade.

Uznanie rozhodnutí v Španielsku, ktoré boli vydané v Dánsku, sa riadi španielskym právnym poriadkom. Konanie sa začína podaním návrhu priamo na súde prvého stupňa v mieste domicilu osoby, proti ktorej sa podáva návrh na uznanie.

15 Na ktorý súd sa mám obrátiť, ak sa chcem odvolať proti uznaniu rozhodnutia o rozvode / rozluke / anulovaní manželstva, ktorý vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

Postup pri návrhu na neuznanie rozsudku je taký istý ako v prípade návrhu na vydanie rozhodnutia, aby bol uznaný. Ak bol rozsudok uznaný na základe nariadenia Rady č. 2201/2003, námietka sa môže podať po oznámení rozhodnutia o uznaní a v zákonom stanovenej lehote sa musí podať odvolanie na príslušný provinčný súd.

Ak ide o rozsudok vynesенý v Dánsku, námietka sa musí podať, kým sa ním ešte zaoberá súd prvého stupňa, zatiaľ čo súd zvažuje návrh druhej strany o uznanie rozsudku. V každom prípade sú na formálne podanie námietky potrebné služby advokáta a prokurátora.

16 Aké rozvodové právo uplatňuje súd v rozvodovom konaní medzi manželmi, ktorí nemajú bydlisko v tomto členskom štáte, alebo ktorí majú inú štátnu príslušnosť?

Po nadobudnutí účinnosti nariadenia (EÚ) č. 1259/2010 dňa 21. júna 2012 a v súlade s jeho článkami 5 a 8, sa manželia môžu dohodnúť na určení rozhodného práva vo veciach rozvodu a rozluky spomedzi tých právnych poriadkov, ktoré sú uvedené v nariadení. V prípade, že sa nedohodnú na určení rozhodného práva, rozvod a rozluka sa spravujú právnym poriadkom toho štátu:

- a) ktorý je obvyklým pobytom manželov v čase podania návrhu alebo ak neexistuje,
- b) ktorý bol posledným obvyklým pobytom manželov za predpokladu, že sa tento pobyt neskončil viac ako rok pred podaním návrhu, pokiaľ jeden z manželov stále býva v tomto štáte v čase podania návrhu, alebo ak neexistuje,
- c) ktorého sú obidvaja manželia štátnymi príslušníkmi v čase podania návrhu, alebo
- d) ktoré je miestom príslušného súdu, na ktorom sa podal návrh.

Uvedené právne predpisy sa uplatňujú na rozvod, hoci z hľadiska účinkov, ktoré prinášajú, môže byť rozhodné právo odlišné:

Pokiaľ ide o majetkový režim manželov a do 29. januára 2019 [keď sa začne uplatňovať nariadenie (EÚ) 2016/1103], rozhodným právom (ak v dohode o majetkovom režime manželov nebol stanovený majetkový režim manželov) je zvykové právo manželov v čase uzavretia manželstva (spoločná štátna príslušnosť). V opačnom prípade je to osobný štatút (vzťahujúci sa na ich štátnu príslušnosť) alebo právny poriadok krajiny obvyklého pobytu hociktorého z manželov, ktorý si obaja manželia zvolili v osvedčenej listine vyhotovenej pred uzavretím manželstva. Ak takáto listina neexistuje, uplatňuje sa právny poriadok krajiny spoločného obvyklého pobytu ihneď po uzavretí manželstva. Nakoniec, ak neexistuje žiadny takýto spoločný pobyt, je doplnkovým majetkovým režimom režim v mieste uzavretia manželstva. Od 29. januára 2019 sa uplatňuje nariadenie (EÚ) 2016/1103 v plnom rozsahu, čo znamená, že ak nebolo zvolené žiadne právo, je rozhodným právom pre majetkový režim manželov právny poriadok štátu: a) v ktorom mali manželia prvý spoločný obvyklý pobyt po uzavretí manželstva, alebo subsidiárne; b) ktorého štátnymi príslušníkmi boli obaja manželia v čase uzavretia manželstva, alebo subsidiárne; c) ku ktorému mali obaja manželia s prihliadnutím na všetky okolnosti v čase uzavretia manželstva najužšiu väzbu. Ak majú manželia v čase uzavretia manželstva viac než jednu spoločnú štátnu príslušnosť, kritérium právneho poriadku štátu spoločnej štátnej príslušnosti sa neuplatňuje.

Záležitosti týkajúce sa starostlivosti o dieťa sa riadia Haagskym dohovorom z 19. októbra 1996 podľa právneho poriadku orgánu, ktorý rozhoduje.

Vo veci dočasných a predbežných opatrení sa má logicky uplatniť to isté právo, ktorým sa upravuje rozluka, vyhlásenie manželstva za neplatné či rozvod manželstva okrem prípadov naliehavých opatrení, ktoré sa môžu prijať v súvislosti s osobami alebo majetkom nachádzajúcimi sa v Španielsku, aj keď neexistuje žiadna právomoc na prejednanie veci.

Pokiaľ ide o výživné (vrátane užívania bydliska rodiny a prípadne vyrovnávacieho príspevku) sa v prípade neexistujúcej dohody o voľbe rozhodného práva uplatňuje právo týkajúce sa miesta obvyklého pobytu osoby oprávnenej na výživné.

Pokiaľ ide o preukázanie zahraničného právneho poriadku v Španielsku, v tomto konkrétnom prípade bude potrebné preukázať jeho obsah a platnosť, pričom španielsky súd môže tieto skutočnosti zistiť akýmikoľvek spôsobmi, ktoré považuje za potrebné.

Napokon treba zdôrazniť, že konania vedené v Španielsku sa vždy riadia španielskym procesným právom nezávisle od toho, aké právo sa uplatňuje vo veci rozvodu, rozluky alebo vyhlásenia manželstva za neplatné.

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 05/04/2018